Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 3. septembra 2020 [1]

Vec C-445/19

Viasat Broadcasting UK Ltd
proti
TV2/Danmark A/S,
Dánskemu kráľovstvu

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Østre Landsret (Východodánsky odvolací súd, Dánsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Štátna pomoc – Verejnoprávne televízne spoločnosti – Článok 106 ods. 2 ZFEÚ – Služby všeobecného hospodárskeho záujmu – Pomoc zlučiteľná s vnútorným trhom – Právne následky – Článok 108 ods. 3 ZFEÚ – Chýbajúce oznámenie – Povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti – Konkurenčná výhoda vyplývajúca z nezákonného vykonania pomoci – Sumy, ktoré treba zohľadniť pri výpočte úrokov“

I. Úvod

1. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania sa opäť týka financovania dánskej verejnoprávnej televízie prostredníctvom štátnych príspevkov, ktoré už bolo predmetom viacerých rozhodnutí súdov Únie. Z týchto právoplatných rozhodnutí vyplýva, že štátne finančné opatrenia v prospech spoločnosti TV2/Danmark A/S (ďalej len „TV 2“) predstavujú pomoc zlučiteľnú s vnútorným trhom. [2]

2. Tieto opatrenia však pred ich vykonaním neboli oznámené Komisii. V konaní vo veci samej ide teraz o to, či príjemca z tejto pomoci, ktorá je z formálneho hľadiska nezákonná, musí zaplatiť Dánsku úroky za obdobie až do jej schválenia Komisiou. Komisia na tento účel sformulovala pojem úroky za obdobie nezákonnosti. [3]

3. Povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti sa v zásade vzťahuje aj na situácie, v ktorých pomoc netreba vrátiť, lebo je zlučiteľná s vnútorným trhom. [4] TV 2 a Dánsko, ktoré podporuje Holandsko a Rakúsko, však v tomto konaní namietajú, že predmetná pomoc predstavuje náhradu za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, čo podľa ich názoru musí mať vplyv aj na povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti.

1 Jazyk prednesu: nemčina.

2 Rozsudky z 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia (C-660/15 P, EU:C:2017:178), ako aj z 9. novembra 2017, TV2/Danmark/Komisia (C-649/15 P, EU:C:2017:835); Komisia/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), a Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837).

3 Bod 39 a nasl. oznámenia o vymáhaní práva štátnej pomoci vnútroštátnymi súdmi (2009/C 85/01) (Ú. v. EÚ C 85, 2009, s. 1).

4 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, body 52 a 55, ako aj bod 1 výroku).

II. Právny rámec

4. V článku 16 nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 ZFEÚ [5] (ďalej len „nariadenie 2015/1589“) [6] sa nachádzajú ustanovenia týkajúce sa vymáhania pomoci. Odsek 2 tohto článku znie:

„Pomoc, ktorá sa má vymôcť podľa rozhodnutia o vymáhaní, zahŕňa úrok s primeranou sadzbou stanovenou Komisiou. Úrok je splatný od dátumu, kedy neoprávnená pomoc bola k dispozícii príjemcovi, do dátumu jej vymoženia.“

III. Skutkový stav a konanie vo veci samej

5. Financovanie dánskej verejnoprávnej televíznej spoločnosti TV 2 zo štátnych prostriedkov v rokoch 1995 až 2002 bolo predmetom viacerých správnych a súdnych konaní.

6. V spornom období získala TV 2 popri koncesionárskych poplatkoch príjmy z predaja reklamného priestoru v televízii. Tieto príjmy vytvárala určitý čas samostatná štátna spoločnosť TV 2 Reklame A/S a zisky sa čiastočne ďalej prevádzali prostredníctvom fondu na spoločnosť TV 2 a čiastočne sa vyplácali priamo spoločnosti TV 2.

7. Televízia TV 2 sa skladá z deviatich samostatných podnikov: ôsmich regionálnych staníc a jedného podniku s celoštátnou pôsobnosťou. TV 2 bola v spornom období na základe zákona povinná vyrábať celoštátne a regionálne televízne programy a vysielať prostredníctvom celoštátnej stanice, ako aj regionálnych staníc.

8. Regionálne stanice samy nemali nijaké príjmy, ale financovala ich TV 2. TV 2 bola na základe zákona tiež povinná financovať ich.

9. Dánsko neoznámilo Komisii financovanie prostredníctvom koncesionárskych poplatkov a príjmov z reklamy. Po tom, čo Súd prvého stupňa zrušil prvé rozhodnutie Komisie z roku 2004 [7], Komisia po opätovnom preskúmaní v roku 2011 [8] (ďalej len „rozhodnutie TV 2 II“) rozhodla, že opatrenia na financovanie spoločnosti TV 2 v rokoch 1995 až 2002 predstavovali pomoc, ktorá bola nezákonne vykonaná v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, avšak v celom rozsahu bola podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ zlučiteľná s vnútorným trhom. Súdny dvor potvrdil toto rozhodnutie s konečnou platnosťou. [9]

10. Na základe neoznámenia spornej pomoci teraz žalobkyňa v konaní vo veci samej Viasat Broadcasting UK Ltd. (ďalej len „Viasat“) navrhuje určiť, že TV 2 je povinná zaplatiť za obdobie od vyplatenia pomoci do vydania konečného rozhodnutia Komisie o jej zlučiteľnosti s vnútorným trhom v roku 2011 úroky za obdobie nezákonnosti vo výške 1 746 300 000 dánskych korún (DKK) (približne 234 623 606 eur).

11. Základom pre výpočet tejto úrokovej pohľadávky je suma finančných opatrení klasifikovaných ako pomoc, teda jeho súčasťou sú aj sumy, ktoré TV 2 získala z príjmov z reklamy, a sumy, ktoré TV 2 ďalej previedla do svojich regionálnych staníc.

5 Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9.

6 Nadobudnutím účinnosti nariadenia 2015/1589 14. októbra 2015 bolo nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 83, 1999, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339) nahradené a článok 14 ods. 2 druhého uvedeného nariadenia bol doslovne prebratý do nového článku 16 ods. 2 prvého uvedeného nariadenia.

7 Rozsudok Súdu prvého stupňa z 22. októbra 2008, TV2/Danmark a i./Komisia (T-309/04, T-317/04, T-329/04 a T-336/04, EU:T:2008:457).

8 Rozhodnutie KOM 2011/839/EU z 20. apríla 2011 (Ú. v. EÚ L 340, 2011, s. 1).

9 Rozsudky z 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia (C-660/15 P, EU:C:2017:178), ako aj z 9. novembra 2017, TV2/Danmark/Komisia (C-649/15 P, EU:C:2017:835); Komisia/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), a Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837).

12. TV 2 sa bráni proti tejto pohľadávke. Zastáva názor, že v prípade, akým je prejednávaný prípad, v ktorom je neoznámená pomoc, ktorá bola poskytnutá ako náhrada za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ zlučiteľná s vnútorným trhom, a preto ju netreba vrátiť, nemožno vyrubiť nijaké úroky za obdobie nezákonnosti. Odôvodňuje to v podstate tým, že v takých prípadoch článok 106 ods. 2 ZFEÚ bráni uplatneniu povinnosti oznámiť opatrenie a nevykonať ho až do vydania konečného rozhodnutia Komisie podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ, avšak povinnosť zaplatiť úroky je v každom prípade viazaná na existenciu skutočnej neoprávnenej výhody. Podľa jej názoru však taká výhoda v tomto prípade neexistuje.

IV. Návrh na začatie prejudiciálneho konania a konanie na Súdnom dvore

13. Østre Landsret (Východodánsky odvolací súd, Dánsko) uznesením z 29. mája 2019, ktoré bolo doručené Súdnemu dvoru 6. júna 2019, položil Súdnemu dvoru podľa článku 267 ZFEÚ nasledujúce prejudiciálne otázky:

1. Vzťahuje sa povinnosť vnútroštátneho súdu nariadiť príjemcovi pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti (pozri rozsudok vo veci CELF) aj na situáciu, o akú ide v prejednávanej veci, v rámci ktorej nezákonná štátna pomoc predstavovala náhradu za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorá bola následne vyhlásená za zlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 106 ods. 2 ZFEÚ a ktorá bola povolená na základe posúdenia celkovej ekonomickej situácie verejnoprávneho podniku vrátane jeho kapitalizácie?

2. Vzťahuje sa povinnosť vnútroštátneho súdu nariadiť príjemcovi pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti (pozri rozsudok vo veci CELF) aj na sumy, ktoré za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, príjemca pomoci prevedie na prepojené podniky na základe povinnosti vyplývajúcej z verejnoprávnych predpisov, ale o ktorých Komisia právoplatným rozhodnutím rozhodla, že predstavujú zvýhodnenie príjemcu pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ?

3. Vzťahuje sa povinnosť vnútroštátneho súdu nariadiť príjemcovi pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti (pozri rozsudok vo veci CELF) aj na štátnu pomoc, ktorú príjemca pomoci za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, získal od podniku ovládaného štátom, za predpokladu, že prostriedky tohto podniku boli čiastočne získané z predaja služieb príjemcu pomoci?

14. Viasat, TV 2, Dánske kráľovstvo, Holandské kráľovstvo, Rakúska republika, ako aj Európska komisia predložili v konaní na Súdnom dvore písomné pripomienky a písomne odpovedali na ďalšie otázky Súdneho dvora.

V. Právne posúdenie

15. Vnútroštátny súd kladie tri otázky, ktorými chce zistiť, či – a ak áno, v akom rozsahu – musí TV 2 v dôsledku neoznámenia pomoci za obdobie od vykonania pomoci až do vydania konečného rozhodnutia Komisie v roku 2011 zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti z prijatých súm.

16. V tejto súvislosti treba v rámci prvej prejudiciálnej otázky objasniť, či sa povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti, ktoré sa majú platiť od neoznámenia pomoci v rozpore so Zmluvou (pozri v tejto súvislosti časť A), vzťahuje aj na pomoc, ktorá bola poskytnutá bez predchádzajúceho oznámenia, ale v súlade s článkom 106 ods. 2 ZFEÚ (pozri v tejto súvislosti časť B). Predmetom druhej a tretej prejudiciálnej otázky, ktoré treba preskúmať spoločne, sú sumy, ktoré treba prípadne zohľadniť pri výpočte úrokov za obdobie nezákonnosti (pozri v tejto súvislosti časť C).

A. Úvodná poznámka

17. Pomoc je z formálneho hľadiska nezákonná, ak bola vykonaná v rozpore s procesným ustanovením článku 108 ods. 3 ZFEÚ.[10] Článok 108 ods. 3 ZFEÚ predstavuje jeden z prvkov systému kontroly zavedeného Zmluvou o FEÚ v oblasti štátnej pomoci. V rámci tohto systému majú členské štáty povinnosť jednak oznámiť Komisii akékoľvek opatrenie smerujúce k zavedeniu alebo zmene pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ a jednak nevykonať také opatrenie v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ, pokiaľ uvedená inštitúcia nerozhodla o danom opatrení s konečnou platnosťou.[11]

18. Účelom tejto povinnosti oznámiť opatrenie a nevykonať ho až do vydania konečného rozhodnutia Komisie je zabezpečiť, aby účinky pomoci nenastali predtým, ako mohla Komisia v primeranej lehote podrobne preskúmať plán pomoci a prípadne začať konanie vo veci formálneho zisťovania.[12] Táto povinnosť zaručuje, aby sa pomoc, ktorá je nezlučiteľná s vnútorným trhom, nikdy nevykonala.[13]

19. Je pravda, že existujú výnimky z tejto zásady. Napríklad podľa článku 3 nariadenia (EÚ) č. 651/2014[14] sa požiadavky stanovené v článku 108 ods. 3 ZFEÚ neuplatnia na takú pomoc, ktorá spĺňa podmienky stanovené v tomto nariadení. V odôvodnení 7 tohto nariadenia sa však zároveň zdôrazňuje výnimočný charakter tohto neuplatnenia a je v ňom spresnené, že na každú inú pomoc sa vzťahuje článok 108 ods. 3 ZFEÚ.

B. Prvá prejudiciálna otázka

20. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa Østre Landsret (Východodánsky odvolací súd) v podstate pýta, či sú vnútroštátne súdy povinné nariadiť príjemcovi nezákonnej pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti aj vtedy, keď Komisia následne podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ rozhodla, že táto pomoc je zlučiteľná s vnútorným trhom, lebo predstavovala náhradu za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, a preto ju netreba vrátiť.

21. Prvá prejudiciálna otázka teda nadväzuje na rozsudok vo veci CELF[15]: v tejto veci Súdny dvor rozhodol, že treba vyrubiť úroky za obdobie nezákonnosti, ak bola štátna pomoc vyplatená v rozpore s oznamovacou povinnosťou, ale následne bola podľa článku 107 ods. 3 ZFEÚ vyhlásená za zlučiteľnú s vnútorným trhom.[16] Napokon teda treba objasniť, či dôvod, pre ktorý sa rozhodne, že pomoc je zlučiteľná s vnútorným trhom, má vplyv na povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti.

1. Zásada: Povinnosť zaplatiť úroky v prípade pomoci, ktorá je nezákonná len z formálneho hľadiska

22. Pokiaľ ide o sekundárne právo, povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti vyplýva z článku 16 ods. 2 nariadenia 2015/1589, resp. z článku 14 ods. 2 nariadenia č. 659/1999.[17] Táto právna úprava sa síce výslovne týka len situácie, keď je pomoc nezlučiteľná s vnútorným trhom, a preto sa musí vrátiť. Za obdobie nezákonnosti, teda od vykonania opatrenia do vydania konečného rozhodnutia Komisie, potom treba zaplatiť úroky.

10 Článok 1 písm. f) nariadenia 2015/1589.

11 Rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, bod 56 a tam citovaná judikatúra).

12 Rozsudky zo 14. februára 1990, Francúzsko/Komisia (C-301/87, EU:C:1990:67, bod 17), a z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 36).

13 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 47).

14 Nariadenie Komisie zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 2014, s. 1).

15 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79).

16 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 55).

17 V čase relevantnom pre prejednávanú vec bolo účinné nariadenie č. 659/1999. Toto nariadenie bolo nahradené nariadením 2015/1589, do ktorého boli doslovne prebraté ustanovenia týkajúce sa úrokov za obdobie nezákonnosti.

23. Vo veci CELF však Súdny dvor rozhodol, že povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti existuje aj vtedy, keď je pomoc podľa článku 107 ods. 3 ZFEÚ zlučiteľná s vnútorným trhom a nevymáha sa. [18]

24. Táto judikatúra musí v zásade platiť pre každú pomoc, ktorá je zlučiteľná s vnútorným trhom, ale je nezákonná, bez ohľadu na dôvody jej zlučiteľnosti. Pokiaľ najmä dánska a holandská vláda namietajú, že na judikatúru vo veci CELF netreba prihliadať z dôvodu odlišného dôvodu zlučiteľnosti v prípade nezákonnej pomoci v súvislosti so službami všeobecného hospodárskeho záujmu, tieto námietky nemôžu obstáť.

25. Východiskom povinnosti zaplatiť úroky je totiž porušenie procesnoprávneho ustanovenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ. Toto procesné porušenie existuje v prípade nedodržania povinnosti oznámiť opatrenie a nevykonať ho až do vydania konečného rozhodnutia Komisie bez ohľadu na to, či pomoc je alebo nie je zlučiteľná s vnútorným trhom. Konanie, ktorého súčasťou je povinnosť oznámiť opatrenie a nevykonať ho až do vydania konečného rozhodnutia Komisie, má práve umožniť určiť, či opatrenie predstavuje pomoc a či je táto pomoc prípadne zlučiteľná s vnútorným trhom. Požiadavky stanovené v článku 108 ods. 3 ZFEÚ sa z tohto dôvodu uplatnia pred vydaním rozhodnutia o zlučiteľnosti.

26. Podľa judikatúry dôsledkom rozhodnutia Komisie o zlučiteľnosti pomoci ako konečného rozhodnutia v konaní vo veci formálneho zisťovania teda nie je legalizácia porušenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ [19], a preto toto rozhodnutie nemá vplyv na nezákonnosť pomoci. Akýkoľvek iný výklad by viedol k zvýhodneniu nedodržania článku 108 ods. 3 tretej vety ZFEÚ a bránil by jeho potrebnému účinku. [20] Ak by totiž v rámci návrhu pomoci, či už zlučiteľnej, alebo nezlučiteľnej s vnútorným trhom, nedodržanie článku 108 ods. 3 ZFEÚ nespôsobovalo viac rizika alebo sankcií ako dodržanie tohto ustanovenia, motivácia členských štátov oznamovať pomoc a čakať na rozhodnutie týkajúce sa zlučiteľnosti by bola značne znížená, a rovnako by tak došlo aj k zníženiu rozsahu dohľadu vykonávaného Komisiou. [21]

27. Taký výklad by navyše viedol k presunu právomocí. V systéme kontroly týkajúceho sa práva štátnej pomoci je totiž úlohou vnútroštátnych súdov chrániť práva jednotlivcov pred možným porušením zákazu zakotveného v článku 108 ods. 3 ZFEÚ a prípadne napraviť dôsledky nezákonnosti pomoci. [22] Komisia naopak posudzuje, či je opatrenie pomoci zlučiteľné s vnútorným trhom. [23] Ak by kladné rozhodnutie Komisie malo za následok legalizáciu procesného porušenia, Komisia by nepriamo rozhodovala aj o porušení právnych predpisov vo vzťahu k jednotlivým konkurentom príjemcu pomoci [24] a znemožnila by im domáhať sa právnej ochrany na vnútroštátnych súdoch.

18 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 52).

19 Rozsudky z 21. novembra 1991, Féderation nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon (C-354/90, EU:C:1991:440, bod 16), a z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 40).

20 Rozsudky z 21. novembra 1991, Féderation nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon (C-354/90, EU:C:1991:440, bod 16), a z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 40).

21 Rozsudok z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, bod 42).

22 Rozsudky z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, body 38 a 44), a z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, body 38, 41 a 46).

23 Rozsudky z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, bod 38), a z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 38).

24 Pozri rozsudok z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, bod 41).

28. Z vyššie uvedeného vyplýva, že procesné porušenie naďalej existuje bez ohľadu na prípadnú zlučiteľnosť pomoci s vnútorným trhom. Ako Súdny dvor vo veci CELF v neposlednom rade zdôraznil, právo Únie ukladá vnútroštátnym súdom povinnosť nariadiť vhodné opatrenia na účinnú nápravu dôsledkov nezákonnosti. [25]

29. Súdny dvor vo veci CELF tiež rozhodol, že zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti je vhodným prostriedkom na nápravu týchto dôsledkov. [26] Vnútroštátne súdy sú totiž povinné najmä chrániť práva jednotlivcov pred porušeniami, ktoré vyplývajú z nezákonnosti pomoci. [27]

30. Z porušenia povinnosti nevykonať opatrenie až do vydania konečného rozhodnutia Komisie vyplýva konkurenčná výhoda pre príjemcu nezákonnej pomoci, ktorá má za následok porušenie práv tretích osôb, ktoré pôsobia na tom istom trhu. Táto výhoda môže mať finančnú povahu, lebo treba predpokladať, že príjemca pomoci by si túto pomoc musel počas konania vo veci formálneho zisťovania a odkladu výkonu opatrenia, ktoré je s ním spojené, obstarať inak. To by sa aj v prípade poskytovateľov služieb všeobecného hospodárskeho záujmu mohlo spravidla uskutočniť v podobe úročeného úveru, takže na tohto poskytovateľa by sa uplatnili trhové úrokové sadzby. [28] Aj keď totiž v týchto oblastiach často pôsobia štátne podniky, ktoré môže štát financovať prostredníctvom zvýšenia základného imania, len úver poskytnutý za trhových podmienok je možnosťou financovania, ktorá nespadá do kontextu práva štátnej pomoci, a preto ho možno poskytnúť *ad hoc* a bez predchádzajúceho správneho konania.

31. Výhoda vyplývajúca z predčasného vykonania pomoci však navyše spočíva aj v tom, že konkurenti príjemcu pomoci sú vystavení dôsledkom pomoci zlučiteľnej s vnútorným trhom skôr než v prípade, ak by boli dodržané procesné predpisy, a tým sa zlepší konkurenčné postavenie príjemcu pomoci voči iným subjektom na trhu počas trvania nezákonnosti. [29]

32. Z tejto výhody, ktorú Súdny dvor konštatoval v súvislosti s trhom, ktorý nesúvisí s poskytovaním služieb verejného záujmu, majú prospech aj poskytovatelia služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Článok 14 ZFEÚ a článok 106 ods. 2 ZFEÚ totiž spresňujú, že hospodárska súťaž v zásade existuje a je žiaduca aj v tejto oblasti. Situácia, o ktorú ide v prejednávanej veci, v neposlednom rade ukazuje, že tento záver tiež zodpovedá skutočnosti na televíznom trhu, o ktorý ide v prejednávanej veci. Viasat ako súkromný podnik súťaží s verejnoprávnou spoločnosťou TV 2. Konkurenčné postavenie podniku, ktorý je poverený poskytovaním služieb, sa teda zlepšilo tým, že má k dispozícii finančné prostriedky na tvorbu programov už v čase, keď Komisia ešte nerozhodla o pomoci. V oblasti televízie by také prostriedky mohli mať význam najmä pre súťaž o výhradné vysielacie práva.

33. Za týchto okolností treba zamietnuť aj námietky spoločnosti TV 2, ako aj dánskej a holandskej vlády, podľa ktorých v prejednávanom prípade spoločnosti TV 2 v dôsledku predčasného vykonania pomoci nevznikla nijaká neoprávnená výhoda, resp. táto výhoda by sa musela konštatovať pri skúmaní konkrétneho prípadu. Títo účastníci konania na odôvodnenie v podstate uvádzajú, že TV 2 v dôsledku tejto pomoci nezískala nadmernú kompenzáciu, čo podľa ich názoru treba tiež zohľadniť pri posudzovaní účinku predčasného vykonania pomoci.

34. Táto námietka, ktorá z obsahového hľadiska nadväzuje na otázku zlučiteľnosti pomoci s vnútorným trhom, a teda na situáciu opísanú v článku 107 ods. 1 ZFEÚ, však nemôže brániť výhode spočívajúcej v predčasnom získaní finančných prostriedkov opísanej v bode 31 vyššie, ktorá vyplýva z procesného porušenia. Výhodu opísanú v uvedenom ustanovení totiž treba odlíšiť od výhody, ktorá vyplýva z nezákonného vykonania opatrenia. Zatiaľ čo prvá uvedená výhoda je hmotnoprávnou podmienkou

25 Rozsudky z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, body 47 a 48), a z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 46).

26 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 52).

27 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, body 38 a 39).

28 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, bod 51).

29 Rozsudok z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, body 50 a 51).

pomoci, ktorej existenciu musí Komisia konštatovať na základe určitých kritérií, druhá uvedená výhoda je výhoda, ktorá si nevyžaduje preskúmanie konkrétneho prípadu, lebo zvýhodnenie voči potenciálnym konkurentom vyplýva už z dostupnosti štátnych prostriedkov a existuje bez ohľadu na to, či Komisia vyhlási predmetné opatrenie za zlučiteľné s vnútorným trhom. Aj keď je totiž určité opatrenie opodstatnené, je opodstatnené len za predpokladu, že boli náležite dodržané procesné predpisy. [30]

35. Za týchto okolností treba vychádzať zo zásady, že pomoc, ktorá bola vykonaná v rozpore s povinnosťou oznámiť opatrenie a nevykonať ho až do vydania konečného rozhodnutia Komisie, ktorá vyplýva z článku 108 ods. 3 ZFEÚ, bez ohľadu na jej prípadnú zlučiteľnosť s vnútorným trhom zakladá povinnosť zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti, lebo predčasné vykonanie poskytuje príjemcovi pomoci neoprávnenú výhodu.

2. Neexistencia výnimky v prípade pomoci za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu

36. Vzniká však otázka, či je vzhľadom na privilegované postavenie, ktoré európske Zmluvy, najmä článok 14 ZFEÚ a článok 106 ods. 2 ZFEÚ, priznávajú poskytovaniu služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, potrebná výnimka z tejto zásady. V tomto rámci sa pohybujú námietky spoločnosti TV 2 a rakúskej vlády, v ktorých tieto subjekty uvádzajú, že na základe článku 106 ods. 2 ZFEÚ nemožno uplatniť ustanovenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ a v každom prípade povinnosť zaplatiť úroky, pokiaľ toto ustanovenie, resp. povinnosť bránia poskytovaniu služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

37. Podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu podliehajú pravidlám Zmlúv, najmä pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené.

38. Podľa článku 14 ZFEÚ bez toho, aby bol dotknutý článok 4 ZEÚ a články 93, 106 a 107 ZFEÚ, a berúc do úvahy miesto, ktoré patrí službám všeobecného hospodárskeho záujmu v spoločných hodnotách Únie, ako aj ich význam pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti, Únia a členské štáty dbajú v rámci svojich právomocí a rámci pôsobnosti zmlúv o to, aby takéto služby fungovali na základe zásad a podmienok, najmä hospodárskych a finančných, ktoré im umožňujú plniť ich poslanie.

39. Protokol č. 26 o službách všeobecného záujmu [31] a protokol č. 29 o systéme verejnoprávneho vysielania v členských štátoch, [32] ktoré sú pripojené k Zmluvám, potvrdzujú obe tieto ustanovenia. [33]

40. Povinnosť zaplatiť úroky v prípade pomoci, ktorá je z formálneho hľadiska nezákonná, sa môže dotknúť tohto cieľa týkajúceho sa zabezpečovania služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. S týmto cieľom, a teda v konečnom dôsledku aj s uvedenými ustanoveniami primárneho práva by totiž bolo nezlučiteľné definitívne odňať príjemcovi pomoci prostriedky, ktoré potrebuje na poskytovanie týchto služieb, prostredníctvom povinnosti zaplatiť úroky.

30 Pozri rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, bod 98).

31 Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 308.

32 Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 312.

33 Rozsudok z 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia (C-660/15 P, EU:C:2017:178, body 36 a 37).

41. Článok 106 ods. 2 ZFEÚ však poskytuje dve možnosti, ako prekonať zákaz štátnej pomoci v prípade finančnej podpory tohto druhu služieb a uviesť povinnosť zaplatiť úroky do primeraného vzťahu so zabezpečovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu: po prvé podľa kritérií stanovených v rozsudku Altmark Trans [34] určité štátne podporné opatrenia nepredstavujú pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ a po druhé Komisia môže podporné opatrenia, ktoré nespĺňajú tieto kritériá, a teda predstavujú pomoc, povoliť.

42. Ak v dôsledku povinnosti zaplatiť úroky vznikne nedostatok finančných prostriedkov v súvislosti s poskytovaním služieb, členský štát môže preto v prípade tejto osobitnej pomoci preskúmať, či poskytovateľovi služieb nahradí náklady na úroky podľa kritérií stanovených v rozsudku Altmark Trans [35], aby predsa umožnil poskytovanie nevyhnutných služieb. V tomto prípade je naďalej zaručené poskytovanie služieb. Právo štátnej pomoci v takom prípade nebráni náhrade nákladov na úroky.

43. Ak opatrenie, ktorým sa poskytovateľovi služieb nahrádzajú úroky, nespĺňa kritériá stanovené v rozsudku Altmark Trans, dotknutý členský štát by mohol poskytnúť potrebné prostriedky ako pomoc, ktorá by však vyžadovala predchádzajúce povolenie Komisie. [36] Táto pomoc by bola podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ zlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ finančná záťaž vyplývajúca z úrokov právne alebo fakticky znemožňuje poskytovanie zverených služieb.

44. Voči tomuto riešeniu by sa síce dalo namietať, že v dôsledku neho je – zdanlivo len s cieľom splniť formálne procesné požiadavky – príjemca povolenej platby povinný vrátiť časti tejto platby členskému štátu v podobe úrokov len preto, aby túto sumu potom opäť získal prostredníctvom ďalšej pomoci. Za týchto okolností vzniká otázka, či by v osobitných prípadoch upustenie od povinnosti zaplatiť úroky v prípade nezákonnej, ale povolenej pomoci za poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu viac zodpovedalo hmotnoprávnemu postaveniu dotknutých subjektov.

45. V konečnom dôsledku však treba taký prístup odmietnuť. V prvom rade mu bráni rozdelenie kontrolných právomocí v práve štátnej pomoci. „Upustenie“ od úrokov za obdobie nezákonnosti [37] totiž v skutočnosti predstavuje ich odpustenie, a teda pomoc, pokiaľ nie sú dodržané kritériá stanovené v rozsudku Altmark Trans. Preskúmanie jej zlučiteľnosti s vnútorným trhom podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ prináleží jedine Komisii a ani v osobitných prípadoch ho nemôžu vykonať vnútroštátne súdy.

46. Okrem toho povinnosť oznámiť opatrenie a nevykonať ho až do vydania konečného rozhodnutia Komisie, ktorej účinnosť zaručuje povinnosť zaplatiť úroky, popri opísaných cieľoch [38] tiež chráni práva konkurentov príjemcu pomoci. Tento aspekt sa nestane obsolétnym, ak sa ukáže, že pomoc je zlučiteľná s vnútorným trhom a príjemcovi sa nahradia aj úroky.

47. Procesné práva konkurentov majú v rámci európskych pravidiel štátnej pomoci navyše osobitný význam. Po prvé môžu podstatne prispieť k efektivite kontroly štátnej pomoci. Po druhé zákaz štátnej pomoci slúži na ochranu nenarušenej hospodárskej súťaže, ktorú môže pomoc za služby všeobecného hospodárskeho záujmu obmedziť len v rozsahu, v akom je to skutočne nevyhnutné.

34 Rozsudok z 24. júla 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415).

35 Rozsudok z 24. júla 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, body 88 až 93). Pozri tiež rozsudok z 8. marca 2017, Viasat Broadcasting UK/Komisia (C-660/15 P, EU:C:2017:178, bod 26).

36 Podobné riešenie už bolo v prejednávanom prípade raz zvolené: pozri rozhodnutie Komisie K(2004)3632 v konečnom znení zo 6. októbra 2004 vo veci štátnej pomoci č. N 313/2004 o rekapitalizácii [TV2 A/S] (Ú. v. EÚ C 172, 2005, s. 3).

37 Body 22 až 35 vyššie.

38 Bod 18 vyššie.

48. So spôsobom na vyriešenie napätia medzi povinnosťou zaplatiť úroky a zabezpečovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorý tu navrhujem, sa síce spája väčšia administratívna záťaž, avšak tento spôsob bráni akejkoľvek motivácii nevykonať v prípade pomoci za služby všeobecného hospodárskeho záujmu predchádzajúce oznámenie. Okrem toho rešpektuje rozdelenie kontrolných právomocí medzi Komisiu a vnútroštátne súdy v práve štátnej pomoci. Zaručuje práva konkurentov a zabezpečuje, aby rozsah takej pomoci podliehal prísnej kontrole – či už v rámci kritérií stanovených v rozsudku Altmark Trans, alebo pri rozhodovaní Komisie o povolení.

49. Povinnosť vnútroštátneho súdu nariadiť príjemcovi pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti preto platí aj vtedy, keď nezákonná štátna pomoc bola poskytnutá za uskutočňovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a Komisia následne podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ na základe posúdenia celkovej ekonomickej situácie verejnoprávneho podniku vrátane jeho kapitalizácie rozhodla, že táto pomoc je zlučiteľná s vnútorným trhom.

C. Druhá a tretia prejudiciálna otázka

50. Predmetom druhej a tretej prejudiciálnej otázky je to, na akom základe sa počíta suma úrokov. Týmito otázkami chce vnútroštátny súd zistiť, z akej sumy sa majú počítať úroky za obdobie nezákonnosti. V podstate chce vedieť, či sa majú vyrubiť úroky zo všetkých finančných opatrení v prospech spoločnosti TV 2 v období posudzovanom v prejednávanej veci, alebo či sa úroky na určité opatrenia neuplatnia.

51. Na tieto otázky možno odpovedať spoločne. Odkazujú síce na dve rôzne kritériá, lebo druhá otázka sa týka časti finančných opatrení v prospech spoločnosti TV 2, ktorá vyplýva z príjmov z reklamy, a predmetom tretej otázky sú sumy, ktoré TV 2 ďalej previedla do regionálnych staníc. Odpoveď na obe otázky však vyplýva rovnako z relevantných predpisov, ako aj zo súvisiacej judikatúry.

52. Podľa týchto predpisov a judikatúry sa povinnosť oznámiť opatrenie a nevykonať ho až do vydania konečného rozhodnutia Komisie týka každého opatrenia pomoci.[39] Súdy Únie aj v súvislosti s príjmami z reklamy[40] a so sumami, ktoré TV 2 ďalej previedla do regionálnych staníc[41], potvrdili, že sú splnené podmienky stanovené v článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Je teda nesporné, že aj tieto súčasti finančných opatrení predstavujú štátnu pomoc.

53. Keďže Dánske kráľovstvo ich riadne neoznámilo a nevykonalo až po súhlase Komisie, tieto osobitne uvedené sumy tiež predstavujú pomoc, ktorá je z formálneho hľadiska nezákonná a z ktorej treba zaplatiť úroky za obdobie nezákonnosti.

54. Ako už bolo vysvetlené, úroky za obdobie nezákonnosti nezávisia ani od toho, či príjemcovi nezákonnej pomoci z tejto pomoci vznikla alebo zostane neoprávnená výhoda.[42] Preto je irelevantné, že – ako uvádza vnútroštátny súd – spoločnosti TV 2 nezostala z príjmov, ktoré ďalej previedla do regionálnych staníc, nijaká „netto výhoda“. Povinnosť zaplatiť úroky vyplýva z procesného porušenia a kompenzuje výhodu, ktorá vyplýva z predčasného vykonania pomoci.[43]

39 Článok 108 ods. 3 ZFEÚ, odôvodnenia 2 a 5 a články 2 a 3 nariadenia (EÚ) 2015/1589, ako aj rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, bod 88).

40 Rozsudok z 9. novembra 2017, Komisia/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836, body 52 a 53).

41 Rozsudok Všeobecného súdu z 24. septembra 2015, TV2/Danmark/Komisia (T-674/11, EU:T:2015:684, body 167 až 172), a rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2017, TV2/Danmark/Komisia (C-649/15 P, EU:C:2017:835, body 48 až 57).

42 Pozri bod 34 vyššie.

43 Pozri body 31 a 34 vyššie.

55. Na druhú a tretiu otázku vnútroštátneho súdu teda treba odpovedať tak, že vnútroštátne súdy sú povinné nariadiť príjemcovi pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti zo všetkých súm, o ktorých Komisia konečným rozhodnutím rozhodla, že predstavujú zvýhodnenie príjemcu pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

VI. Návrh

56. Preto navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

1. Povinnosť vnútroštátneho súdu nariadiť príjemcovi pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti platí aj vtedy, keď nezákonná štátna pomoc bola poskytnutá za uskutočňovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a Komisia následne podľa článku 106 ods. 2 ZFEÚ na základe posúdenia celkovej ekonomickej situácie verejnoprávneho podniku vrátane jeho kapitalizácie rozhodla, že táto pomoc je zlučiteľná s vnútorným trhom.

2. Povinnosť vnútroštátneho súdu nariadiť príjemcovi pomoci zaplatenie úrokov za obdobie nezákonnosti sa vzťahuje na všetky sumy, o ktorých Komisia konečným rozhodnutím rozhodla, že predstavujú zvýhodnenie príjemcu pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.